

Slapen in een wagon van Joep van Lieshout

Stadskanaal is officieel niet aangesloten op het nationale spoor, maar de Groningse plaats heeft wel een operationeel station én een rijdende trein. De eventuele komst van de Nedersaksenlijn gaat daar niets aan veranderen.

DOOR MARTIN NEYT

Zon op kokend staal. In de bloedhitte maakt de stoomlocomotief van Stichting Stadskanaal Rail, kortweg Star, zich puffend op voor de 45 minuten durende rit van station Stadskanaal naar station Veendam. Veertig dagen per jaar, tijdens feestdagen en schoolvakanties, rijden de locs en hun rijtuigen uit de eerste helft van de vorige eeuw deze route. Een aantal keren per jaar gaat de reis ook de andere kant op, via Nieuw-Buinen naar Musselkanaal.

van de Star. 'Het wordt opgevoerd in Peaky Blinders-stijl en heeft de broeierige sfeer van een escape room. We organiseren het hele jaar allerlei activiteiten op de stoomtrein, van de drukbezochte stampot- en dinerritten tot de Sinterklaas Express met sint en piet aan boord en de Teddyberen Express voor kinderen, waarbij de conducteurs in berenpakken zijn gestoken.'

VAN ONDERGANG GERED

Bewoners en toeristen in Groningen en Drenthe – de spoorlijn loopt vlak langs de provinciegrens – hebben de stoomtrein na meer dan dertig jaar wel omarmd. De Star wist de lijn Veendam–Musselkanaal begin jaren negentig op het nippertje van de ondergang te redden. De NS was al bezig om het spoor, dat na decennia van goederenvervoer in onbruik was geraakt, te verwijderen. Ooit vervoerde de trein passagiers, maar daar kwam al in 1953 een einde aan.

De Star, zonder overheidssteun actief, heeft de spoorlijn en de oorspronkelijke stationsgebouwen van Veendam en Stadskanaal in eigendom. Het 844 m² tellende station Stadskanaal werd in 1997 in retrostijl herbouwd. Het station omvat een restauratie, een kantoor en een kaartjesloket. Rond 2019 besloot de provincie Groningen om de reguliere treindienst Groningen–Veendam via het oude spoor door te trekken naar Stadskanaal. De stichting sprak daarbij met het ministerie van Infrastructuur,

Station Stadskanaal werd in 1997 in retrostijl herbouwd met een restauratie, een kantoor en een kaartjesloket

Het standaardtraject is zo'n 15 kilometer lang. Een kwartier rijden met de auto, een halfuur met de bus, maar ja, voor snel vervoer van A naar B neemt niemand de stoomtrein. Bij de overgang van Gietermond ziet de toeschouwer de locomotief en wagons door de bomen voortploegen. Stoomloc 52 8060 geeft zijn langgerekte fluitsignaal. De volgende halte, mits van tevoren aangegeven bij de conducteur, is Bareveld. De reiziger die vanaf dit kopspoor wil vertrekken, steekt simpelweg zijn hand op als de trein nadert.

TREIN BEROVEN

Een enkele keer stopt de trein spontaan. Dan blijkt dat de Peaky Blinders, de bende van Thomas Shelby uit Birmingham, de trein willen beroven. De onheilspellende blikken vanonder de 'newsboy caps' zouden toch bij begin van de rit opgefallen moeten zijn... 'De Train Heist is een toneelstuk waarbij reizigers actief worden betrokken', vertelt Paul Becker, algemeen medewerker

ProRail en vervoerder Arriva af om de historische tochten te combineren met de reguliere ritten.

GEPLAND TRAJECT

De Nedersaksenlijn, het gedroomde traject tussen Groningen en Enschede, lijkt de eerdere plannen echter weer van tafel te vegen. De Eerste Kamer keurde onlangs de € 1,9 mrd goed die het kabinet voor de Nedersaksenlijn wil uitrekken, en daarmee is de aanleg van nieuw spoor tussen Veendam, Stadskanaal en Emmen heel wat concreter geworden. De gemeente Stadskanaal lobbyt voor de bouw van een nieuw treinstation op het oude Philips-terrein aan de Electronicaweg. 'Dat is kilometers verwijderd van het oude Star-station', zegt Becker. 'Er is nog zoveel onzeker, we zien wel hoe het gaat lopen. Wij blijven in elk geval rijden.'

Bij station Veendam, ook gekocht door de Star

BORDEEL OP WIELEN

Passagiers die meer willen dan een diner, een portie stamppot of een pannenkoek terwijl ze door het Gronings-Drentse landschap boemelen, kunnen in een rijtuig van de Star blijven slapen. Deze voormalige goederwagon komt echter niet in beweging, maar staat op het spoorwegemplacement in Stadskanaal. Kunstenaar en ontwerper Joep van Lieshout stortte zich op het interieur van het rijtuig, dat ongeveer 12 meter lang en 2,5 meter breed is. Van Lieshout is trouwens geen onbekende in de vastgoedwereld: al jaren werkt hij aan de ontwikkeling van drie woontorens met 600 woningen aan de Rotterdamse Keileweg. Het nieuwbouwproject met de werktitel De Drie Gratiën lijkt inmiddels op weg naar daadwerkelijke realisatie.

Van Lieshout, eigenzinnig als hij is, wilde de Star-wagon in eerste instantie omturnen tot een bordeel op wielen, compleet met wandbekleding van rood velours, schemerlampjes en oriëntaalse kussens. Omdat het een project betrof voor de Semslijn Kunstlijn – kunst ter ere van de herindeling van de Groningse en Drentse veenkoloniën –, lag een sobere hut echter meer voor de hand.

Zomerserie: bijzonder overnachten

Wie in eigen land vakantie viert, kan in plaats van overnachten op een camping, in een hotel of in een standaard vakantiehuisje ook kiezen voor iets bijzonders, bijvoorbeeld een vuurtoren of een oude gevangenis. Wat is het verhaal achter deze plekken en waar liepen de eigenaren tegenaan bij de herontwikkeling?

Het rijtuig is volledig met hout betimmerd en voorzien van eenvoudige houten meubelen. Er is een houtkachel en een keukenblokje met gasstel, maar douchen kan alleen met koud water uit een tank en toiletbezoek behelst niet meer dan een zit op een ouderwetse poepdoos.

VEENPIONIERSERVARING

Gasten hebben voor € 75 (2 personen) een authentieke veenpionierservaring en voor een tientje per persoon extra kunnen er in totaal vijf bezoekers aan boord van de wagon klimmen. Sommigen genieten intens van de basale slaapplek, anderen rollen er redelijk geradbraakt uit. Becker: 'Ze missen dan de luxe van thuis en zijn niet blij met de poepdoos. Maar de meesten vinden het een leuke ervaring. Overigens weten mensen niet altijd wat ze krijgen als ze in de Star-wagon slapen. Sommigen krijgen een overnachting cadeau. Als verrassing.' ■

Slaaprijtuig ontworpen door Joep van Lieshout

